

ANADISS - REVISTĂ DISCURSOLOGICĂ ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC

Ana GUȚU

Universitatea Liberă Internațională din Moldova

La 23-25 martie 2006 Centrul de cercetare în Analiza Discursului (CADISS) al Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava, România, a organizat seminarul internațional „*Text, discours, comunicare*”, animat de invitatul special al seminarului Domnul **Dominique Maingueneau**, cunoscut savant în domeniul analizei discursului, profesor la universitatea Paris-XII Val-de-Marne, Franța. Primul număr al revistei **ANADISS**, apărut cu sprijinul Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului din România, cuprinde studii axate cu preponderență pe specificul discursului politic.

Oaspetele seminarului a ținut să precizeze *da capo* ceea ce implică însăși existența analizei discursului – re-configurarea cunoașterii și nu doar o simplă grefare a unei discipline noi în legătură cu dezvoltarea gândirii și cercetării filologice. Desigur, afirmă savantul, analiza discursului nu este ceva completamente nou, dar nici ceva ce ar putea fi o simpla continuare a retoricii în interpretarea antică grecească a conceptului. Analiza discursului s-a dezvoltat cu preponderență după anul 1960. Părintele fondator al analizei discursului este Bakhtine, fără a neglija, totuși, filosofii Searle, Austin, Grice, Bateson. Particularitatea de bază a analizei discursului rezidă în faptul că ea unifică toate producțiile verbale în plina lor diversitate. Marea confuzie, afirmă profesorul universitar Maingueneau, continuă să fie definierea noțiunii cheie – „discursul”. În limba engleză termenul semnifică mai degrabă orientarea orală a produsului verbal, iar în limba franceză conotația noțiunii este de obediență filosofică. Analiza discursului se interesează de conexiunea aproape mitică a locului și situației producției verbale. În timpul conferinței susținute la seminarul din Suceava Dominique Maingueneau a răspuns la întrebările colegilor din România, clarificând în special diferențele dintre abordarea franceză și cea anglo-saxonă a discursului, previzibilul și imprevizibilul în actul discursiv, analiza critică a discursului din perspectiva socio-politică ș.a.

Textul conferinței susținute de profesorul Dominique Maingueneau, de fapt, inaugurează primul număr al revistei „Anadiss”. Spre deosebire de predilecția oaspetelui de la Paris, care excelează în discursul religios, având și o publicație magistrală la temă (*Genèses du discours, Liège, Mardaga, 1984*), colegii de la universitatea din Suceava au preferat să expună pe paginile primului număr rezultatele cercetărilor dumnealor operate pe segmentul discursului politic.

Liuliana Apetri propune în articolul său „*Aspecte și niveluri ale comunicării în discursul mediatic electoral*” o sinteză a modalităților de manifestare a politicianilor prin intermediul discursurilor adresate publicului. Autoarea vine și cu o clasificare a nivelurilor neuro-logice din perspectiva cărora politicienii preferă să-și construiască discursurile electorale.

Sanda-Maria Ardeleanu („*De l'éphémère du discours politique*”) vine să ne convingă de caracterul efemer al discursului politic. Cercetătoarea invocă rezultatele

concrete ale unei activități în echipă a profesorilor suceveni, activitate bazată pe un corpus de discursuri politice, care au fost înregistrate în diverse resurse media în timpul campaniei electorale prezidențiale din România în 2004. Autoarea constată gradul înalt al dificultății studiului realizat din cauza poziționării limitrofe a subiectului, care se află între lingvistică, gramatică, semiotică, sociologie etc. Mediile în cazul studiului realizat au constituit *spațiul, timpul și actorii* socialmente implicați, discursului jurnalistic fiindu-i incriminat deseori păcatul incorectitudinii langajiere și proliferării greșelilor în arta scrisului și arta vorbirii. După referințele efectuate la postulatele teoretice ale lui Dominique Maingueneau, ce țin de tipologia discursului, Sanda-Maria Ardeleanu cu efervescentul său penel de lingvist atacă efemerul discursului politic electoral. Astfel, afirmă savantul, discursul electoral conține atât ethosul prediscursiv cât și ethosul discursiv, primul presupunând și iconul comportamental al candidatului la alegeri, imaginea sa societală etc.

Raluca-Nicoleta Balațchi (*« La référence personnelle dans le discours politique : Jeux et enjeux »*) analizează pe paginile revistei „Eu-I” sau referirea la propria persoană a candidaților electorali. Prezența „eu-lui” în discursul politic poate fi intermitentă sau proeminentă, menționează autoarea, exprimând importanță pentru crearea sau recrearea imaginii candidatului electoral. Cercetătoarea analizează în baza unui corpus lingvistic concret gradul de frecvență a „eu-lui” în discursurile electorale.

Ioana-Crina Coroi (*„Approche des marques posturo-mimo-gestuelles dans le discours politique”*) vine să analizeze comunicarea politică televizată, constatând că suportul filosofic al discursului politic a fost trasat, de fapt, încă de Kant, Platon, iar mai târziu de Foucault și Habermas, tot ei postulând importanța unor concepte fundamentale – limbă, acțiune, putere și adevăr. Cercetătoarea alege perspectiva semiotică a studiului său, oprindu-se cu preponderență la valențele limbajului non-verbal, mărcile mimo-gestuale în comunicarea politică televizată. Afirmările ei sunt sprijinite de fotografii ale candidaților surprinși în momente elocvente ale campaniei electorale mediatizate la televiziune.

Vasile Dospinescu propune cititorului în articolul său *„ Construction de l'image de soi ou intermitence de l'énonciateur: un modèle d'analyse d'un discours politique dans Paroles de président – Jacques Chirac (1995-2003) et le discours présidentiel sous la V-e République par Damon Mayaffre (2004)”* o incursiune în ethosul discursiv al lui Jacques Chirac analizat de Damon Mayaffre. Autorul menționează că arta oratorică a președintelui francez se caracterizează prin ponderarea și intermediaritatea discursului său politic. Dimensiunea locutorie este suplimentată de dimensiunea perlocutorie, adică Chirac are un discurs ce îl deosebește de alte ethosuri prezidențiale, prin intermitența enunțului: președintele explicitează neapărat ceea ce spune, el nu doar spune, ci și face.

Corina Iftimia (*„Le profil politique de C.V.Tudor lors des élections présidentielles de 2004”*) încearcă o analiză a dimensiunii argumentative prezente în discursul electoral al lui Corneliu Vadim Tudor. Ethosul acestuia se caracterizează printr-un dezechilibru al invocării faptelor, oratorul punând accent nu pe realizările și plusurile partidului pe care îl conduce, ci pe neajunsurile și ratările oponenților săi. Astfel, în conținutul discursurilor sale argumentele se construiesc în jurul următoarelor axe autoelogioase:

politician denunțător, politician justițiar, politician incoruptibil, politician energic și determinat, apărător al moralei familiale și sociale, apărător al religiei.

Daniela Lunguraru („*Political talk: zearing a face or the mask?*”) a reușit analize pe corpusul de discursuri electorale prezidențiale ale lui Traian Băsescu și Adrian Năstase, prezentate la televiziune în cadrul emisiunii „Seara președinților”. Analiza discursurilor este efectuată în plan comparat cu discursul electoral prezidențial al lui George Bush. Autoarea a stabilit existența unor clișee lingvistice în utilizarea conectorilor pragmatici vehiculați de toți candidații la președinție.

Nicoleta Loredana Moreșan în articolul „*Les enjeux d'un type de discours pour l'ethos d'un homme politique*” scoate în avan-scenă clișeele discursive ale lui Mircea Geoană, în 2004 ministrul afacerilor externe, un posibil viitor prim-ministru în cazul victoriei PSD de la 2004. Autoarea acordă un rol important analizei discursului moderatorului emisiunii TV „Tu decizi”, acest discurs fiind impregnat de pre-orientări psihologice concepute expres, puse în valoare prin antinomie, pentru a scoate în evidență virtuțile candidatului.

Rodica Nagy („*Preliminarii la o analiză a textului/discursului*”) recurge la o sinteză teoretică a evoluției conceptelor text și discurs, pentru a concluziona că abordarea discursului necesită de asemenea și abordarea textului corespondent. Cercetătoarea constată că în viziunea post-structuralistă, problematica definirii textului se extinde prin antrenarea unor parametri suplimentari în descrierea funcționării și producerii textului – parametri sociali, istorici, instituționali etc.

Mariana Șovea și Cristina Stanciu („*Construction de l'image présidentielle dans la campagne électorale 2004. Etude de cas „Destinația Cotroceni” 2004*” și *Un modèle de stratégie conversationnelle dans le débat électorale télévisé „Destinația Cotroceni”*) au exploatat studiul de caz „Destinația Cotroceni”, emisiune televizată de dezbateri politice, în căutarea adevărului fenomenologic al discursului populist, discurs ce „speculează” de cele mai deseori cu argumente tradiționale, precum credința în Dumnezeu, cultul familiei și al poporului.

Ultimele pagini ale revistei *Anadiss* No1 2006 sunt consacrate mesei rotunde pe marginea colocviului „*Texte, discours, communication*”. În demersul euristic de a stabili unele criterii de analiză a discursului Dominique Maingueneau vine cu precizarea de a căuta mai degrabă problematica acestei analize, adică chestiuni interesante ce ar permite înțelegerea fenomenului, dar și chestiuni care s-ar încadra în faza actuală de dezvoltare a cunoașterii la acest subiect.

În concluzie putem afirma că primul număr al revistei *Anadiss* din 2006 este un succes și va deveni cu siguranță o ediție de căpătâi pentru cei ce se interesează de fenomenologia discursului în general și a celui politic în particular. Rezultatele cercetării care a fost efectuată în spirit de echipă, sunt impresionante și îi incită și pe alți savanți să urmeze exemplul colegilor de la Suceava, multiplicând, astfel, studiile operate pe segmente concrete ale limbii din perspectiva corpusului ca unitate de măsură/evaluare/apreciere a dialecticii limbii.